

VALTIONEUVOSTON ASETUS ASIAKIRJOJEN TURVALLISUUSLUOKITTELUSTA VALTIONHALLINNOSSA ANNETUN VALTIONEUVOSTON ASETUKSEN 16 §:N MUUTTAMISESTA

Pääasiallinen sisältö

Valtioneuvoston asetus asiakirjojen turvallisuusluokittelusta valtionhallinnossa (1101/2019, *turvallisuusluokitteluasetus*) tuli voimaan 1.1.2020. Asetus koskee valtionhallinnon viranomaisia. Asetuksen 16 §:n 3 momentin mukaan sellaisen valtionhallinnon viranomaisen, joka ei ole tehnyt tietoturvallisuudesta valtionhallinnossa annetun valtioneuvoston asetuksen (681/2010, *tietoturvallisuusasetus*) 7 §:n mukaisista luokittelupäätöstä, on saatettava turvallisuusluokiteltujen asiakirjojen käsittely vastaamaan turvallisuusluokitteluasetuksen 6–15 §:ssä säädettyjä käsittelyvaatimuksia kolmen vuoden kuluessa asetuksen voimaantulosta eli vuoden 2022 loppuun mennessä.

Ehdotetulla valtioneuvoston asetuksella on tarkoitus jatkaa mainittua siirtymäaikaa puolellatoista vuodella niin, että valtionhallinnon viranomaisen, joka ei ole tehnyt tietoturvallisuusasetuksen mukaista luokittelupäätöstä, olisi saatettava turvallisuusluokiteltujen asiakirjojen käsittely vastaamaan turvallisuusluokitteluasetuksen mukaisia käsittelyvaatimuksia viimeistään 30.6.2024.

1 Asetuksenantovaltuudet

Julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2019, *tiedonhallintalaki*) 18 §:n 4 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä turvallisuusluokittelusta, turvallisuusluokiteltaviin asiakirjoihin tehtävistä merkinnöistä ja turvallisuusluokiteltujen asiakirjojen käsittelyyn liittyvistä tietoturvallisuustoimenpiteistä.

2 Asian tausta ja valmistelu

Asetuksen 16 §:n muutos on valmisteltu valtiovarainministeriössä Tullilta tulleen aloitteen johdosta.

Tulli ei ollut tehnyt tietoturvallisuusasetuksen mukaista luokittelupäätöstä ennen turvallisuusluokitteluasetuksen voimaan tuloa 1.1.2020. Näin ollen Tulli on tulkinnut olevansa turvallisuusluokitteluasetuksen 16 §:n 3 momentissa tarkoitetun siirtymäajan piirissä. Tulli käynnisti vuonna 2021 projektin tiedonhallintalain ja turvallisuusluokitteluasetuksen tietoturvaan liittyvien vaatimusten täyttämiseksi. Projektissa Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus Valtorilta (*Valtori*) hankitaan julkisen hallinnon turvallisuusverkko toiminnasta annetun lain (10/2015) mukaiset tieto- ja viestintä tekniset palvelut turvallisuusluokan III tietojen käsittelyä varten ja Tullin käyttöpalvelutoimittajalta hankitaan turvallisuusluokan IV tietojen käsittelyratkaisut. Turvallisuusluokan III tietojen käsittelyyn liittyvät tekniset toteutukset eivät tule kaikilta osin valmistumaan nykyisen siirtymäajan puitteissa, vaan asiaa valmisteltaessa arvioitiin niiden valmistuvan vasta syksyllä 2023. Siirtymäajan umpeutuessa vuoden 2022 lopussa vähäisiä puutteita on muutaman turvallisuusluokitteluasetuksen vaati-

muksen täyttämässä. Tullin arvion mukaan siirtymäajan päätyminen johtaisi tilanteeseen, jossa Tulli joutuisi todennäköisesti keskeyttämään turvallisuusluokiteltujen tietojen käsittelyyn liittyvien tietojärjestelmien käytön turvallisuusluokan III tietojen käsittelyyn liittyvien teknisten toteutusten valmistumiseen asti.

3 Pääasialliset vaikutukset

Yhteiset käsittelyvaatimukset turvallisuusluokitellun tiedon käsittelylle ja tietojärjestelmille tehostavat valtionhallinnon viranomaisen toimintaa ja mahdollistavat yhteisten tietojärjestelmien ja tietovarantojen käytön.

Asetuksen 16 §:n 3 momentin siirtymäsäännöksen muuttamisen johdosta niillä valtionhallinnon viranomaisilla, jotka eivät olleet julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain ja turvallisuusluokitteluasetuksen voimaan tulon mennessä luokitelleet asiakirjoja, olisi vuoden 2022 lopun sijaan vuoden 2024 kesäkuun loppuun saakka aikaa toteuttaa turvallisuusluokitteluasetuksessa säädetty tietoturvaluustoimenpiteet. Valtaosalla viranomaisia ei ole kuin enintään turvallisuusluokan IV asiakirjoja, joiden käsittelyn tietoturvaluustoimenpiteiden toteuttaminen ei edellytä merkittävästi pidemmälle meneviä toimenpiteitä kuin salassa pidettävän tiedon tai henkilötietojen suojaaminen. Monet niistä viranomaisista, jotka käsittelevät merkittävässä määrin turvallisuusluokkaa IV korkeamman turvallisuusluokan asiakirjoja, ovat jo soveltaneet aiemmin voimassa olleen tietoturvaluustoimenpiteiden velvoitteita. Näitä velvoitteita ei ollut tarkoitus olennaisesti tiukentaa turvallisuusluokitteluasetuksella.

Asetuksen siirtymäsäännöksen muutoksen johdosta ne viranomaiset, joilla vielä ilmenee vähäisiä puutteita turvallisuusluokitteluasetuksen käsittelyvaatimusten noudattamisessa, saavat puolitoista vuotta lisää aikaa vaatimusten toteuttamiselle. Siirtymäajan pidentämisellä ei katsota olevan heikentäviä vaikutuksia tietoturvaluustoimenpiteiden taikka yhteisten tietojärjestelmien ja tietovarantojen käyttöön. Asetuksen vaatimukset pääsääntöisesti toteutuvat valtionhallinnon viranomaisten toiminnassa.

4 Lausuntopalaute ja jatkovalmistelu

Asetusluonnos toimitettiin lausunnoille 3.10.-9.11.2022. Lausunnolla olleessa asetuseräluonnoksessa esitettiin asetuksen siirtymäajan pidentämistä yhdellä vuodella. Asetuseräluonnoksesta pyydettiin lausunnot ministeriöiltä, joiden tuli tarvittaessa kerätä hallinnonalansa näkemykset lausuntoonsa. Lisäksi lausuntoa pyydettiin erikseen Tullilta ja Valtorilta.

Liikenne- ja viestintäministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, puolustusministeriö, sisäministeriö, valtioneuvoston kanslia, valtiovarainministeriö ja ympäristöministeriö ilmoittivat, ettei niillä ole asiassa lausuttavaa. Sosiaali- ja terveysministeriö ilmoitti kannattavansa esitystä, muuten sillä ei ollut kommentoitavaa.

Tulli lausui kannattavansa ehdotettua asetusta ja totesi lisäksi, että Tullin tietojen käsittely-ympäristöjen kehitystyöt ovat käynnissä, mutta että Tullin saaman tiedon mukaan vaadittavien auditointiaikataulujen viivästymisriskit ovat kasvaneet Tullista riippumattomista syistä ja että siirtymäajan pidentäminen vähintään vuodella on Tullin toiminnan jatkuvuuden kannalta erittäin tärkeää ja perusteltua.

Valtori lausui, ettei sillä ole huomautettavaa siirtymäajan jatkamisesta vuodella. Jatkoajalle Valtori näki olevan hyvät perusteet eikä sen Valtorin mukaan voida katsoa heikentävän olemassa olevien järjestelmien ja tietovarantojen tietoturvallisuutta.

Lausuntojen antamisen jälkeen siirtymäajan pituudesta neuvoteltiin valtiovarainministeriön, Tullin ja Valtorin välillä. Tässä yhteydessä esitetyn perusteella päädyttiin esittämään siirtymäajan jatkamista yhden vuoden sijaan puoleltoista vuodella. Siirtymäajan pidentäminen lausuntokierroksella esitetystä nähtiin perustelluksi, koska viranomaisten turvallisuustoimintaan ja tähän liittyvään järjestelmäkehitykseen kohdistuu valmisteluhetkellä erityistä resurssipainetta. Huomioiden tästä johtuvat epävarmuustekijät, katsottiin perustelluksi varmistaa, että säädettävä siirtymäaika olisi riittävä huomioiden myös Tullin tietojenkäsittely-ympäristöjen kehitystyössä mahdolliset myöhemmin ilmenevät aikataululliset haasteet.

Lausuntopyyntö ja lausunnot ovat luettavissa hankkeen verkkosivuilla:
<https://vm.fi/hanke?tunnus=VM123:00/2022>.

Asetusehdotuksen suomen- ja ruotsinkielinen versio on tarkastettu oikeusministeriön laintarkastuksessa.

5 Voimaantulo

Asetus ehdotetaan tulemaan voimaan 22 päivänä joulukuuta 2022.

Esitys

Esitetään, että valtioneuvosto antaa asetuksen asiakirjojen turvallisuusluokittelusta valtionhallinnossa annetun valtioneuvoston asetuksen 16 §:n muuttamisesta.